

Posamezne številke:
Navadne Din 1-
ob nedeljah Din 1-50.

"TABOR" izhaja vsak dan, razven
nedele in praznikov, ob 18. uri v
datumu naslednjega dne ter stane
mesечно po pošti D 12-50, za ino-
smatvo D 20-50, dostavljen na dom
D 14-; na izkaznice D 12-50,
inacuti po dogovoru.

Naroča se pri upravi "TABORA",
MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

Knjižnica liceja

Ljubljana

na plačana v gotovini.

TABOR

Posamezne številke:
Navadne Din 1-
ob nedeljah Din 1-50.

UREDNIŠTVO se nahaja v Mariboru,
Jurčičeva ul. št. 4, I. nad-
stropje. Telefon intern. št. 278.
UPRAVA se nahaja v Jurčičevi
ulici št. 4, pritičlj. dno. Tele-
fon št. 24. — Št. št. poštnoštevnica
Maribor št. 11787.

Na naročila brez denarja se ne
sprejema. — Rokopisi se ne vračajo.

Leto: IV.

Maribor, torek 9. oktobra 1923.

Številka: 228.

Slovenska radikalija.

Maribor, 8. oktobra.

Po nasilnem razbitju koalicije z demokracijo pred enim letom so radikali čutili, da ne morejo nikdar postati to, kar bi hoteli, če ne razširijo svoje stranke preko srbskih mej med Hrvate in Slovence. Po svojem bistvu in ideologiji zadnjih let so radikali sicer izrazili velikosrbi in hegemoniji, česar ne morejo nikdar zakriti kake "Jutranje Novosti" čeprav se na vse načine trudijo, da bi radikalno stranko predstavile Slovencem kot jugoslovensko in se pri tem celo poslužujejo jugoslovenskega imena, katero beograjski radikali bolj sovražijo kot hudič križ, toda glasovi pri volitvah bi jim prišli prav tudi če bi jim jih dali Hrvati in Slovenci. Ravno radi tega pa radikalcem, ko so pričeli širiti svojo stranko med Hrvate in Slovence, ni šlo za resnične idejne pristaje, ker teh med Hrvati in Slovenci sploh ne bi dobili, ampak samo za volilce in hlapce. To potrjuje tudi vsa praksa njihovega širjenja radikalne stranke pri nas. K nikomur v Hrvatski ali Sloveniji niso prišli s programom, da bi ga na podlagi svojih idejnih načel spreobrnil in pridobil zase. Prišli so s polnimi mošnjami cekinov, s koncesijami, krediti in slajnimi uradnimi, upravnimi in strankarskimi mesti. "Za kako svoto ali za kakšno mesto si na prodaj, brate." To je bilo prvo in edino vprašanje.

Širokih mas si s to prakso niso mogli pridobiti, ampak do tega jim zaenkrat ni bilo, ker so pač presojali "pretnosti" po srbskih razmerah. V Srbiji je treba za kako stvar pridobiti samo kako uplivno osebo v mestu ali v vasi, kakor visokega uradnika ali veleposestnika, trgovca, oziroma industrijalca in zmagati je gotova, kajti mase, ki so od teh oseb odvisne, jim bodo potem brezpogojno sledile. Tako je tudi na Hrvatskem in v Sloveniji, so si mislili radikali in skušali pokupiti razne višje uradnike, veleposestnike, trgovce in industrijalce. Pri uradništvu, katero so že poprej v ta namen naterali v bedo, jim je to tudi najbolj uspelo in navedli bi lahko celo dolgo vrsto višjih in srednjih, pa tudi nekaj nižjih uradnikov, ki so res kar čez noč postali pristni "radikalci". Pri posestnikih, trgovcih in industrijalcih so imeli manj uspeha. Zase so pridobili le one, ki so bili v denarnih stiskah ter so potrebovali kreditov, katere so jim ponudili in tudi res preskrbeli. Toda "preke" ni Srbija in pri nas mase ne drve slepo za to ali ono kapaciteto. Na splošno, naše ljudstvo je v tem oziru popolnoma samostojno in raje včasih tudi pretrpi to ali ono, kakor da bi si dalo krasti svobodno politično voljo. Zato je naše ljudstvo ostalo značajno tudi v tem slučaju in kljub temu, da imajo radikali danes v svojih rokah, lahko rečemo večino raznih uradniških in drugih koristolice, nimajo ničesar in nikdar ničesar ne bodo imeli, če si jih bodo hoteli osvojiti na ta način. Radikali so se torej popolnoma uračunali glede širokih mas, ali manj pa se tudi niso uračunali glede tistih, katere so sicer pridobili, niso pažljivo ničesar pridobili.

Družba, ki je ne vežejo idejne in moralne vezi, nima obstoja. To je stara resnica, ki je svojo večno veljavnost dokazala tudi pri slovenski radikaliji. Proletariat in štreberstvo je spravilo skupaj v Sloveniji družbo, ki se je v javnosti etablirala kot radikalna stranka, pa to družbo tudi ubija in jo bo popolnoma ubilo. Če takoj po ustanovitvi stranke so se njeni ustanovitelji stekli med seboj radi korit. Pričeto je vsestransko intrigiranje in romanje v Beograd.

Italijanske spletke proti Jugoslaviji.

Italija zalaga z denarjem in orožjem Albance in Makedonce.

Beograd, 7. oktobra. (Izv.) Kakor poročajo iz Tirane je te dni pisal bolgarski komitski vodja Peter Čauljev iz Rima pismo znanemu članu kosovskega komiteja v Tirani, Bedri begu Peji, v katerem mu sporoča, da je srečno prispel iz Sofije v Rim skupaj z Angielom Pop-Hristorom in s še nekaterimi drugimi člani makedonskega komiteja. Po prihodu v Rim je takoj stopil v zvezo z italijanskimi vladnimi krogi in mu je, kakor zatrjuje, uspelo doseči mnogo za albansko in makedonsko stvar. Italija je obljubila, da bo tudi vnaprej pošiljala preko svojega konzula v Skadru denarne podpore kosovskemu komiteju. To pismo je slučajno prišlo v roke našemu poslanstvu v Tirani, ki je o njem takoj

obvestilo našo vlado. V zvezi z bivanjem Petra Čauljeva v Rimu je tiranska vlada, ki je do nedavna še preganjala njegovo in njegove razbojniške čete, spreminila taktiko, kar se smatra za uspeh zločasnega Bedri bega Seja, ki je največji nasprotnik Ahmeda bega, sedanjega predsednika albanske vlade. Kakor se doznavajo je tudi Bajram Kur, drugi vodja Albancev, dobil pred par dnevi iz Italije večjo množino orožja ter skušal takoj nato izvršiti puč, kar pa je preprečil s svojimi ljudmi Ferid beg, poslanec sedanje tiranske vlade. Iz vsega tega je jasno razvidno, da rovari Italija na vse načine proti nam in podpira z denarjem in orožjem vse nam nasprotne elemente.

Francija vztraja na svojem stališču.

Pariz, 8. oktobra. (Izv.) Ministrski predsednik Poincaré je imel včeraj v Ligny en Barois govor, v katerem je med drugim izjavil: Kdorkoli vodi usodo nemške države, mi ostanemo našim načelom dosledno zvesti. Mi bomo še nadalje zahtevali trajne garancije za našo varnost in še le potem bomo sprejeli nemške predloge, ko se bomo na lieu mesta preprečali, da je pasivni odpor resnično prenehal, in da se vrši dobava na račun reparacij zopet normalno. Upam pa tudi, da bode s časoma naše postopanje pravilno sodili tudi oni naši zavezniki, ki ga danes še obsojajo. Angleški publicisti, ki pričakujejo spremembo jav-

nega mnenja v Franciji, se zelo motijo. Ne mislim seveda, da so nasprotja med našim in angleškim stališčem nepremostljiva. Francoski program je obdelan v rumeni knjigi. Na tem se ne da ničesar spremeniti. Prijateljski razgovori in zapna pogajanja, slika onim z ministrskim predsednikom Baldwinom, se lahko vsak čas zopet obnove v svrhu ponovne utrditve velike antante. Kakor je tudi reparacijsko vprašanje za nas največje važnosti, vendar ni to edini predmet skupnih obravnav med Francijo in Anglijo. Upam pa, da bodo vsa ta vprašanja po medsebojnem sporazumu v kratkem rešena.

Izključitev socialističnih poslancev v Italiji.

Rim, 7. oktobra. (Izv.) Vodstvo marksistične socialistične frakcije parlamentarnega kluba je na svoji včerajšnji seji po daljšem posvetovanju potrdilo izklu-

čitev poslancev Maffi, Buffoni, Ripoldi in glavnega urednika socialističnega glasila "Pagine rosse" radi napadov na stranko.

Revolucija na Portugalskem udušena.

Rim, 3. oktobra. (Izv.) Iz Madrida poročajo, da je bila revolucija v Portugalskem takoj zadušena. Voditelji so pobegnili. Potrjujejo se vesti, da je bilo

gibanje naperjeno proti novemu predsedniku Gormezu, ki je 3. tm. nastopil svoje mesto. Že pri izkrcanju v Lizaboni je bil izvršen nanj atentat.

Pogajanja med nemškimi in francoskimi industrijci.

Berlin, 8. oktobra. Berlinski listi so poročali, da so se nemški industrijalci Stinnesom na čelu na vladno zahtevo pogajali s francoskimi krogi, ki jih zastopa Degutte. "Morgenpost" ugotavlja,

da se pogajanja res vrše, toda vlada nima z njimi nič skupnega, temveč se nemški industrijalci pogajajo na lastno pest.

Lloyd George v Ameriki.

New York, 8. oktobra. (Izv.) Lloyd George je včeraj nadaljeval svoje potovanje v Kanado.

Grški vojni ataše v Romuniji.

Athene, 8. oktobra. (Izv.) Na mesto polkovnika Botcarisa, ki je imenovan za vojnega atašea v Bukarešti, je imenovan v razmejitveno komisijo major Avramidos.

Aretirani anarhisti v Parizu.

Pariz, 7. oktobra. (Izv.) Belgijski delegat za anarhistični kongres Bjorklund je bil aretirani. Tudi dva druga delegata in nek Švicar so bili aretirani in izgnani iz Francije. Bjorklundu so zadržali v Parizu, ker nameravajo proti njemu naperiti tožbo radi rovarjenja proti obstoječemu državnemu redu.

Pretep pri odkritju spomenika.

Cañors, 7. oktobra. V Creyessu se je vršila posvetitev spomenika vojnim žrtvam. Med slavnostjo je nastal mačen incident. Nek član organizacije Camelion de roi (francoska monarhistično-fašistovska klerikalna organizacija. Op. ured.) je dal zaušnico bivšemu ministru in predsedniku slavnosti Maloyu. Med kameloti in republikanci se je razvila prava bitka, v kateri je padlo tudi nekoliko revolverskih strelcev. Štirje člani monarhistične zveze so bile aretirani.

BORZA.

Curth, 8. oktobra. (Izv.) Predborza. Pariz 33.15, Beograd 6.45, London 25.46, Berlin 0.000075, Praga 16.55, Milan 25.17, New York 559, Dunaj 0.0078 pet osmin, žig. krošne 0.0079, Budimpešta 0.03, Sofija 5.35.

po intrigantskih poslih. Sprva so v Beogradu raznim romarjem tudi res verjeli in tako se je zgodilo, da so vzeli v zaščito razne osebe, ki so imele največ masla na glavi, potisnili ob stran pa druge, ki sicer tudi niso bili čisti, vendar pa bolj ši kakor oni. Danes pa absorbira vse sile slovenske radikalije samo in edino intrigantstvo. Dasi komaj ustanovljena, je slovenska radikalija že razbita na več frakcij, katerih pa ne dele ideje, ampak želje po koritih, ker bi vsi bili radi prvi in zato izpodrivajo druge. V Ljubljani obstojajo tri skupine, ki se najljuteje bore med seboj. Eno skupino tvorijo elementi krog Jadranske banke, ki izdaja "Jutranje Novosti"; drugo skupino tvorijo oni, ki so se prelevili v radikale h komunistov, ti se zbirajo krog Emila Stefanoviča, tretjo skupino pa tvorijo polradikali krog "Slovenskega Naroda". Kočevski radikali pod vodstvom dr. Sajovca so zopet skupina zase, kakor so tudi naši mariborski radikali ločena skupina, ki je v sporu z vsemi ostalimi. Pa tudi v teh navedenih skupinah samih ni harmonije. Tako so n. pr. mariborski radikali tudi že ločeni na pojedine klikke. Doslej so se ti boji med poedinimi skupinami bili večinoma za kulisami, tako da je javnost le tinitam čula kako besedo, sedaj pa se boj polagoma prenaša tudi že v javnost. Spor med "čistimi" radikali in med "bankokrati", to je oni, ki krog Jadranske banke je postal ravno te dni tako oster, da so "bankokrati" izbacili glavnega tajnika Emila Stefanoviča iz dosedanjega mesta. "Bankokrati" obljubljajo sedaj, da bodo javno opisali "čiste", "čisti" pa groze isto "bankokrati" ter obljubljajo obenem, da bodo začeli proti "Jutranjim Novostim" izdajati drug radikalen list. Tretja skupina zahteva pa istočasno, naj "Jutranje Novosti" sploh prenehajo izhajati in naj se tudi nov list ne osnuje, ampak naj po stane oficijelno radikalno glasilo v Sloveniji "Slovenski Narod".

Radikalija je v Sloveniji torej v polnem razsulu in v Beogradu že pričnajo uvidevati, da se je poizkus "poradikaliti" Slovenijo — ponesrečil. Ugle den srbski radikal se je te dni izrazil v Beogradu napram nekemu Slovincu, da bi bilo najbolje razgnati vso slovensko radikalijo, ker nima stranke od nje ničake koristi, ampak samo škodo in sitnosti. Ne vemo, če so tudi drugi beograjski radikali tako pošteni kakor ta, toda v interesu srbske radikalne stranke bi bilo, da bi slovensko radikalijo res razgnala, veliko uslugo pa bi s tem napravila tudi vsem Slovincem in naši skupni narodni in državni stvari. Mi smo že od vsega početka trdili, da radikalija v Sloveniji ne bo uspela, ker so jo gradili na korupciji in nemoralu. Razvoj dogodkov je pokazal, da smo imeli prav in to nam služi v največje zadoščenje.

Jugoslovanski združni kongres v Celju.

O priliki 40-letnice Zdrružne zveze v Celju se je otvoril v petek, dne 5. tm. kongres Glavnega združnega saveza iz Beograda, za katerega je vladalo med združniki naše kraljevine in zastopniki raznih inozemskih organizacij precej zanimanja.

Prvi dan je zboroval upravni odbor. Razpravljalo se je o raznih tekočih in internih zadevah pod predsedstvom dr. Božiča, predsednika celjske Zdrružne zveze, ker je došel predsednik GZS dr. Korošec šele v soboto v Celje. Od zunanjih gostov, ki so prišli na kongres v petek in v soboto, naj omenimo: iz Švice zastopnika francoskega konsumnega društva dr. Fauquetta, iz Českoslovaškega zastopnika češkega kmetijskega združenja dr. Hulko, iz Monakovega zastop-

nika bavarskega kmetijskega združništva komercialnega svetnika Löwen-
eck, ravnatelja Neumayerja in Gagela,
zastopnika avstrijskega konsumnega za-
družništva Pohla iz Gradca, zastopnika
Trgovske obrtne zbornice v Ljubljani
tajnika Mohoriča ter mnoge zastopnike
Zadružne zveze in Zveze slovenskih za-
drug v Ljubljani. Nadalje so bili med
drugimi navzoči sledeči važni delavci na
zadružnem in gospodarskem polju: na-
čelnik dr. Velja Stojković kot zastopnik
ministrstva poljoprivrede, minister n. r.
dr. Fr. Poljak, ravnatelj Gospodarskega
društva v Zagrebu, kot zastopnik Hrvat-
skega združništva nar. poslanec Preda-
vac, predsednik Glavnega saveza srbskih
kmetijskih združenj v Beogradu Mihajlo
Avramović, minister n. r. Kosta Glavi-
nić, Nikolić in Rojić kot zastopniki oseb-
ne Zadružne zveze inž. Zoričić, Kurjako-
vić in Kerkuvan, hrvatske zveze v Sa-
rajevu Hadžić, nadalje pl. Grabarić,
Kopač in Galje, minister n. r. dr. Kuko-
vec, bivši poslanik dr. Vošnjak, šef kme-
tijskega oddelka pokr. uprave Sancin,
referent za združništvo Miloš Stibler in
drugi.

V soboto ob 10. uri je otvoril pred-
sednik dr. Korošec kongres, katerega se
je udeležilo okrog 80 zadruharjev. Po
oficijskih pozdravih raznih zastopnikov
kakor dr. Fangnet, dr. Hulke, dr. Stoj-
kovića in celjskega župana dr. Hrašove-
ca, ki je v iskrenih besedah izrazil od-
krito veselje, da zboruje letos GZS ravo-
no v Celju, so sledili temeljiti referati
posameznih strokovnjakov. Predavali so
dr. Basaj o tipih slovenskega združni-
štva, Miloš Stibler o Zadružnem zakonu,
dr. Cicak (Zagreb) o zadružnem zavarov-
anju, dr. Rojić o zdravstvenih zadru-
gah in dr. Prohaska o davčni reformi in
zadružništvu. Na podlagi referatov so se
izdelale in sprejele tudi primerne reso-
lucije.

Skupni obed in večerja sta se vršila
v hotelu Evropi. Tekom obeda je pozdra-
vil dr. Božič vse došle zadruharje, nakar
je napil predgovorniku minister n. r. dr.
Korošec. Generalni ravnatelj monakov-
skega saveza se toplo zahvali za spre-
jem in izrazi željo, da bi nemško in jugo-
slovansko združništvo prišlo zopet do
dobrih poslovnih in prijateljskih zvez.
Mihajlo Avramović se v krasnem govo-
ru spominja velikih zaslug Mihaela Voš-
njaka in dr. Kreka za slovensko združ-
ništvo. Popoldne bi se bil moral vršiti
občni zbor GZS. Odborova seja je pa tra-
jala do pol 19. ure ter je bila zelo burna.
Konečno se je sicer doseglo popolno so-
glasje, a občni zbor, ki bi bil moral tudi
ostalim zadruharjem nuditi natančnejši
vpogled v odborovo delovanje, se je kon-
čal v par minutah ter bil zgolj formal-
nega značaja.

V soboto popoldne so nemški zadru-
garji odšli v Zalec, da vidijo tamkajšnje
hmeljske zadružne naprave.

Celjsko prebivalstvo je sledilo kon-
gresu s precejšnjim zanimanjem. Raz-
poslopa mestnega magistrata in Mest-
ne hranilnice, kjer je bilo zborovanje,
so višele narodne in državne zastave.

V nedeljo dopoldne se je vršilo slav-
nostno zborovanje Zadružne zveze v
Celju, na katerem je pozdravil predsed-
nik dr. Božič vse že omenjene zastopnike
tu in inozemskega združništva ter od-
lične zadružnike naše domovine. V top-
lih besedah se je spominjal ustanovit-
elja Mihe Vošnjaka ter celo vrsto zadruž-
nih delavcev tekom legega razvoja Za-
družne zveze, med njimi dr. Jos. Vošnjak-
a, dr. Dečka, tajnika mariborske Poso-
jilnice Pavla Simona, Hausenbichlerja,
dr. Georga, Lončarja, Berga, Benj. Ku-
merja, ter dr. Kreka. Med številnimi pis-
menimi čestitkami naj omenimo dopis
ministra poljoprivrede Miletića ter
osemdesetletnega zadruharja Lapajneti-
ja iz Krškega. V imenu GZS častita zvezi
dr. Korošec, v imenu ministrstva načel-
nik dr. Stojković, v imenu češkega za-
družništva dr. Hulka, v imenu Hrvat-
skega združništva v Bosni Hadžić in
Zadr. Zveze v Ljubljani podpredsednik
prof. Remec. Zelo gorko častita nadalje
k jubileju Mihajlo Avramović, ki povda-
rja zlasti etično, moralno in socialno de-
lo zadružništva za malega človeka. Kot
star Celjan, ki je stal ob zibelki Za-
družne zveze, se oglasi še dr. Hrašovec,
ki zlasti poudarja, da je bilo vse gospo-
darsko in zadružno delo Slovencev v pre-
teklih desetletjih bujno nacionalno de-
lo. Da je obrodilo toliko lepih sadov, je
zasluga tudi celjske Zadružne zveze. Rav-

natelj Lesničar v svojem slavnostnem
govoru povdarja velike zasluge Mihaela
Vošnjaka, kulturno-narodno in gospo-
darsko nalogo slovenskega združništva
ter veliko propagandno in revizijsko de-
lo Zadr. zveze v Celju. Tekom popoldne-
va se je odpeljala večina dragih gostov,
ki ni mogla prehoviti prijateljskega
sprejema in prijazne lege mesta.

O priliki 40-letnice je izdala Zadružna
zveza v Celju posebno spomenico, celj-
ska »Nova Doba« pa prinaša izpod pere-
sa ravnatelja Lesničarja »Črtice iz zgo-
dovine Zadružne zveze v Celju«.

Politične vesti.

* Radikali med seboj. Ljubljanska
»Orjuna« prinaša v svoji zadnji številki
zanimivo pismo, katero je pisal glavni
tajnik radikalne stranke g. Emil Stefan-
ovič strogo poverljivo ministru notranjih
poslov g. Vujičiću in predsedniku narod-
ne skupščine g. Ljubi Jovanoviću, v ka-
terem opisuje razne grehe g. velikega
župana dr. F. Lukana ter zahteva, da se v
interes stranke čimprej zamenja. Vče-
rajšnje radikalne »Jutranje novosti« pa
poročajo, da je g. Emil Stefanovič bil
razročen mesta glavnega tajnika in da to-
rej ni njegovo pismo v Beograd mne-
nje radikalne stranke. Iz zanesljivega
vira pa izvem, da so se radikali razbili
na več skupin in da »Jutranje novosti«
pravzaprav niso več glasilo radikalne
stranke, ampak Jadranske banke in da
je g. Emil Stefanovič odpovedala
službo le Jadranska banka, ki je doslej
plačevala list in tajništvo, ne pa stran-
ka kot taka. Spor med ljubljanskimi ra-
dikali je izbil že pred nekaj dnevi in v
tem sporu leži tudi vzrok, da je bilo u-
stanovno zborovanje stranke v Ljublja-
ni odgodeno radi »tehničnih vzrokov« na
poznejši čas. Res lepe uspehe dosega ra-
dikalna stranka v Sloveniji!

* Strah pred radičevci — razpust par-
lamenta. Iz Beograda prihajajo alar-
mantne vesti, ki so jasen dokaz, kako
nesigurno se počuti samoradikalna vla-
da in koliko strahov — pravih in namiš-
ljenih — vidi kakor kralj Lear pred
sabo. Dr. Korošec se baje trudi, da bi
prišel v Beograd skupino radičevcev.
»Tribuna« celo poroča, da se je dr. Koro-
šec napram Davidoviću obvezal, pripe-
ljati 20. oktobra toliko radičevcev v Beo-
grad, da bo opozicija v večini. Vest je po
vsej verjetnosti preuranjena, dasi je res,
da se zlasti hrvatska inteligenca trudi,
vplivati na taktiko radičevcev. Toda če
je res ali ni res, radikalec že dobivajo
delirium tremens in vidijo vse polno
črnih opozicijskih miši, ki bi uteg-
nile razgristiti itak trlo podlago, ki na
nji sloni njihov z ogromnimi neuspehi
zaznamovani režim. Vlada (to se pravi:
g. Pašić) že zopet grozi z razpustom par-
lamenta. Radičevcev v parlamentu ne
mara, dasi sicer vpije doma in po svetu,
koliko so zagrešili Radičevci, da niso šli
v parlament, kjer bi lahko vplivali na
državno življenje. To je sicer res, a zajec
tiči v drugem grmu: radikalec nosi
radičevska jalova politika najslajšo
smetano, in če se še hudojuje nad škod-
ljivo abstinenco, nikari misliti, da so
resno hudi! — Radikalec pa najbrž še ne
bodo razpisali volitev in bodo krpali
svojo vladno srajco kolikor se bo dalo.
Pred volitvami bodo ukrenili še nadalj-
ne preventivne mere, med katerimi je
najhujša reakcionaren tiskovni zakon,
ki naj drakonsko zaduši vsako svobodno
kritiko režima. Šele ko bodo popolnoma
zavarovani proti političnim neugodam,
ki žugajo koruptnemu in nezmožnemu
režimu, se bodo oglasili z volilno troben-
to. Opozicija bo morala biti kar najod-
ločnejša, da prepreči načrte sivolasega
premierja, ki s svojimi starostnimi po-
skusi nadleguje našo Jugoslavijo!

* Kake sorte ljudje so avtonomisti?
Slovaški listi prinašajo zanimive doku-
mente o enem izmed prvih voditeljev
slovaških avtonomistov dr. Beli Tuka. Iz
dokumentov je razvidno, da je ta strast-
ni bojevnik proti češkoslovaškemu na-
rodnemu jedinstvu in »stober« slovaške
posebne narodnosti še leta 1921 zatajil
svojo slovaško narodnost. Pri ljudskem
štetju se je priznal za Madžara in je v
rubriki: »Katero jezike govorite,« — na-
vedel samo madžarski in nemški jezik.
To pove dovolj, kake namene imajo in za
koga delajo slovaški avtonomisti!

* Konec obsednega stanja v Belgariji.
Ker so bili potlačeni komunistično-zem-

ljedelski nemiri, je bolgarska vlada
sklenila, da odpravi obsedno stanje, ki
je bilo med nemiri proglašeno nad vsa
kraljevino. Za sedaj ostane obsedno stan-
je le v nekaterih departementih.

* Anglija in nemško vprašanje. Na
državni konferenci je govoril Lord Cur-
zon o koncu pasivnega odpora v Poruhr-
ju in je izjavil, da Velika Britanija pri-
čakuje novih francoskih predlogov in je
voljna, da v prijateljskem duhu o njih
razpravlja. Anglija se neče odpovedati
sodelovanju s Francijo, marveč stoji na
stališču, da je ureditev obnovitvenega
vprašanja nemogoča, če zavezniki ne de-
lajo skupno. Nato je Lord Curzon ome-
nil nasprotne točke v francoskem in an-
gleškem stališču in izrekel obžalovanje,
da aliranci niso sprejeli predloga Bonar
Lawa, ki je hotel, da bi Velika Britani-
ja črtala dolg, ki ji ga dolgujeta Franci-
ja in Italija, če bi slednji dve državi
sprejeli londonski reparacijski načrt.
Velika Britanija ni nikoli hotela zago-
varjati nemškega stališča ali Francijo
oropati tega, kar ji gre. Kapitulacija
Nemčije pa je prišla vsaj za 3 mesece
prepozno in danes se že začneja razkosa-
nje nemške države. Z druge strani poro-
čajo še sledeče podrobnosti iz govora
Lorda Curzona: Po angleškem naziranju
je Nemčija prešibka, da bi lahko takoj
plačala visoke svote. Okupacija Poruhr-
ja ni bila prava pot k zagotovitvi pla-
čila, ki je bilo s tem posunjeno na nedo-
gleden čas. Posledica te prenaplajene
taktike je vedno večji obup v Nemčiji in
bržkone tudi notranje razpadanje te
države.

* Spor med Rusijo in Finsko. Iz Hel-
singforsa poročajo, da ruska vlada za-
hteva 50.000 zlatih rubljev odškodnine za
umorjenega ruskega funkcionarja Lav-
rova. Finska vlada pa izjavlja, da je bil
umor izvršen na ruskem ozemlju in od
ruskih morilcev.

Dnevna kronika.

— Kako poznajo v Beogradu našo in-
dustrijo. V beograjskih listih čitamo, da
se 14. tm. na slovesen način otvori v Beo-
gradu na Topčiderskem drumu nova ve-
lika tvornica papirja g. Milana Vape, ki
da bo v kratkem v stanu zalagati s pa-
pirjem vso državo in nam papirja ne bo
treba več uvažati, kakor smo ga morali
doslej, ko take tvornice nismo imeli!
Resnica pa je, da imamo v naši državi,
osobito v Sloveniji več tvornic papirja
in to tako velikih, da že danes skoro po-
polnoma krijejo domačo potrebo. So li
beograjski listi res tako nepoučeni o na-
ši papirni industriji, ali pa smatrajo za
»našo državo« samo Srbijo?

— Zidanje Pantheona v Beogradu in
Kosovski hram. Na eni zadnjih sej mini-
strskega sveta se je znova pretresalo
vprašanje zidanja Pantheona v Beogradu,
ki naj bi služil kot spomenik padlim
žrtvam osvobodilnih vojen in osvoboje-
nja. Kakor poročajo beograjski listi, je
načrt za Pantheon izdelal sam g. Nikola
Pašić (Pašić je bil po poklicu stavbeni
inženjer). Nam se zdi ta namera naše vla-
de, ki vedno sili v ospredje zidanje neke-
ga po drugih sličnih stavbah in spomeni-
kih kopiranega Pantheona naravnost ne-
čuvna, ko imamo vendar veličasten Me-
štrovčev načrt Kosovskega hrama in bi
bilo torej treba ustvariti to grandiozno
idejo. Meštrovčev Kosovski hram bi bil
umetnina, s katero bi se lahko ponašali
pred vesolnim svetom, ki do danes še ni-
ma ničesar podobnega. Meštrovčev Ko-
sovski hram ali Vidovdanski hram bi bil
pristna, specifično naša umetnina, odraz
naše zgodovine in duše našega naroda.
Pašičev Pantheon pa bi bil kakor se za-
trjuje popoln nestvor, ker bi bil le sla-
ba kopija v nam tujem duhu zgrajenega
pariškega Pantheona. Meštrovčev je naš
največji umetnik, ki ima tudi v zgodovini
umetnosti vesoljnega sveta malo sebi
enakih, toda naša vlada menda neče us-
tvariti njegovega načrta, ker je pač —
hrvatskega pokoljenja in Jugosloven.
Zidanje spomenika osvobođenja bo pla-
čal narod, zato zahtevamo, da se ta na-
rod tudi odloči sam ali za Meštrovčev
veličastno umetnost ali za Pašičev nes-
tvor.

— Električna razsvetljava v Smedere-
vu. V četrtek, dne 4. tm. je naše obdonav-
sko mesto Smederevo prvič zažarelo v
razsvetljavi električnih luči. Meščani in
okolčani so ta dogodek proslavili z ob-
hodom po mestu in veselico.

— Požar v Razborcih. Dne 2. oktobra
krog 20. ure je izbruhnil pri posestniku
Vinkotu Stineku, po domače Elbej, pož-
zar, ki je v kratkem času upeljal kozo-
lec in gospodarsko poslopje. Ogenj je
nastal v kozolcu na doslej še nepojasnjen
način ter se razširil na bližnji hlev. Zgo-
reli so vsi letošnji pridelki ter mnogo go-
spodarskega orodja. Škoda se ceni na
100 tisoč Dinarjev, zavarovan pa je bil
samo za smešno vsoto 500 Din. Sumi se,
da je zanetil ogenj kak ogorek od ciga-
rete, ker so istega dne kuhali žganje in
je menda kdo, ki ni bil več trezen, šel v
kozolec spat.

— Tatvina volov. V noči od 27. na 28.
septembra je bil ukraden najemniku A.
Seidlu v Skomeru iz njegovega hleva
vol, vreden 27 tisoč K. Seidl trpi tem
obutnejšo škodo, ker mu je bil tudi pred
enim mesecem ukraden envol. Orožni-
štvo je pridno na delu, da izsledi tatu,
vendar pa je vse zasledovanje ostalo
doslej brezuspešno.

— Aretirani roparji. Pred nekaj me-
seci so poročali listi, da je bila blizu av-
strijske meje ne daleč od Železne kaplje
oropana neka ženska. Roparja sta jo do-
golega slekla in nato privezala k dreve-
su, sama pa brez sledu izginila. Orožni-
štvu v Mislinju se je po dolgem, trda-
polnem zasledovanju končno posrečilo,
izslediti storilca v osebi Alojzija Kranj-
ca iz Sv. Vida in njegove priležnice Ma-
rije Čížek, doma iz Češkoslovaške. Oba
sta bila izročena sodišču v Slov. Gradcu.
Ker sta Kranjec in Čížek že od leta 1920
živela brez dela in stalnega zasluka, —
bavila sta se večinoma s tihotapstvom —
obstoja sum, da sta zakrivila še več dru-
gih, doslej nepojasnjenih zločinov.

— Naš reparacijski delegat v Beogra-
du. Minister zunanjih zadev je poklical
v Beograd našega prvega delegata pri
reparacijski komisiji Boškovića. Slednji
je že došel in je imel daljša posveto-
vanja s Panto Gavrilovićem. Sprejela sta
ga tudi Ninčić in Pašić.

— Aretirani novinar. Iz Novega Sada
poročajo: Policija je aretirala bivšega
urednika beograjske »Republike« Ivana
Vavkova, ker je svoji gospodinjci u-
kradel več tisoč dinarjev. Izgovarja se
z revščino, v kateri je živel zadnje mese-
ce. Izročen je sodišču.

— Aeroplan brez motorja. G. Stevan
Hosu in tehnik Vladimir Fišman v Sisku
sta te dni dovršila aeroplan brez motor-
ja, ki se je pri prvem poletu dvignil 70
metrov visoko in ostal 7 minut v zraku.
To je prvi naš aeroplan brez motorja,
ki res tudi leti.

— Vročekrvni politiki v Mehiki. Iz
Mehike poročajo, da sta se tamkaj sprla
dva poslanca in je eden izmed njiju v
prepiru usmrtil drugega.

— Sadovi pasivnega odpora. V 18 let-
nišnicah na poruhskem ozemlju se na-
haja baje 15.000 nemških jetnikov, kate-
rih usoda je popolnoma negotova.

JDS.

Demokratski sestanek v Šoštanj. ki
se je vršil v nedeljo, je bil kljub neugod-
ni uri v sredi lepega jesenskega popol-
dneva, prav dobro obiskan. K obnemu
zboru krajevne organizacije so prihiteli
vsi sloji, uradništvo, kot tudi obrtniki in
trgovci. Poročilo o dosedanjem delova-
nju je podal načelnik, župan g. notar
Marinček. Organizacija je bila v prete-
kle letu še dokaj delavna, intenzivnej-
še pa bo postalo delo sedaj z zimsko se-
zono, za katero se je napravil podroben
delovni načrt. Pri volitvah je bil mesto
g. župana Marinčeka, ki je načelstvo raz-
di preobloženosti z delom v občini in dru-
gih društvi odložil, izvoljen za novega
načelnika živinozdravnik g. Rihtarič, v
odbor pa razni uradniki, učitelji in obrt-
niki. Delegatom za glavno skupščino pa
je bil imenovan g. župan Marinček. Ime-
je bil imenovan za glavno skupščino pa
nato podal poročilo o politični situaciji
in smernicah za delo v organizaciji g. dr.
Reisman iz Maribora. Izvajanja so bila
živahno odobravana ter so sklenili na-
vzoči predvsem podvzeti intenzivno ak-
cijo za pomnožitev naprednega časopisja
v okraju, ki pa je v Šoštanju in okoli-
ških občinah itak zelo razširjeno. Šo-
štanjska organizacija, ki jo poseti
kratkem tudi min. n. r. dr. Žerjav, obeta
v bodočem poslovnem letu živahno delo-
vanje. Tudi v ostalih šoštanjkih narod-
nih društvi je delo naših pristavev ze-
lo intenzivno.

Mariborske vesti.

Maribor, 8. oktobra 1923.

m Slavnostno zborovanje ob jubileju dr. Franja Rosina. Častni večer, ki ga je priredila »Slovanska čitalnica« v soboto zvečer na čast narodnega dela dr. Fr. Rosine ob njegovi 60-letnici, se je razvil v pravo nacionalno manifestacijo. Velika dvorana Narodnega doma je bila nabito polna najodličnejšega občinstva iz vseh krogov. Vsa društva so bila zastopana. Dolgo vrsto iskrenih govorov je otvoril predsednik čitalnice, g. Ivan Kejžar. Za njim pa so govorili še: za mariborsko sokolsko župo starosta dr. Pivko, za mariborskega Sokola starosta dr. Boštjančič, za načelstvo demokratske stranke dr. Lipold, ki je povdarjal značajno zvestobo dr. Rosine napredni nacionalni politični ideji. Tudi župan mesta Maribora g. Grčar je častil zaslužnemu mariborskemu narodnemu delavcu. Za Jugoslovensko Matico je govoril prof. Ribarič, za ožje prijateljstvo in načelstvo Posojilnice dr. Kac, imenom stanovskih tovarišev pa dr. Koderman, ki je povdarjal zlasti čistost dr. Rosinovega značaja v odvetniškem poklicu. Človekoljubno dr. Rosinovo delo je proslavljalo imenom Dijaške kuhinje prof. dr. Medved, jugoslovansko pa prota Trbojevič in za »Orjuno« dr. Makso Šnuderl. Za »Ljudsko knjižnico«, katere iniciator je bil tudi dr. Rosina, se je zahvalil za njegovo podporo dr. Reisman, ki je potem med občinstvom nabral za knjižnico 4500 K. Ves večer je z izbranimi komadi sviral pod osebnim vodstvom kapelnika g. Skačaja godba »Drave«, pevec Glasbene Matice pa so zapeli par krasnih pesmi. Dr. Rosina je prejel tudi iz vseh krajev Slovenije nebroj pismenih in brzojavnih čestitk od bivših narodnih sodelavcev, med drugim od sokolske župe iz Novega mesta, ptujskih narodnih društev in demokratske organizacije, velikega župana dr. Lukana ter iskren dopis gospe dr. Franje Tavčarjeve. Slavljenec se je proti polnoči v daljšem in duhovitem govoru, ginen nad toliko ljubavjo in priznanjem, zahvalil za lep večer, ki mu ga je priredila »Slovanska čitalnica«. Maribor že dolgo ni imel tako iskrene manifestacije nacionalnega dela.

m Poročilo o 25-letnici profesorja Berana ni bilo povsem točno. Popravljamo na v toliko, da so poklonili gojenci slavljencev venec, gospod ravnatelj Pirc pa je izročil gospodu profesorju Beranu časten dar, ki so ga poklonili slavljencev razni mariborski častilci ter korporacije, predvsem mestna občina. Gospej soprogi slavljence je izročil g. ravnatelj Pirc šopek.

m Smrtna koša. Tukaj je umrla po dolgi bolezni gospa Olga Poljančeva, soproga vladnega tajnika. Pokojnico prepeljejo v Celje. N. v m. p.

m Grajska klet. Torek in četrtek koncert polnoštevilnega nar. žel. gl. društva »Drava«. Začetek ob pol 20. uri zvečer.

m Kaj se v Mariboru vse lahko najde. Mesarski pomočnik J. Krasser je našel minulo soboto v Tattenbachovi ulici pravga — štirinogatega — osla. Pakjal ga je na policijo, kjer pa ga niso hoteli sprejeti v zapor, ampak so ga poslali v klavničo, dokler se ne zgasi lasnik.

m Pri pretepu zlomil roko. V nedeljo jutraj krog 4. ure sta se sprla dva carinika na glavnem kolodvoru z nekim civilistom, ki je slučajno zadel ob neko damo v spremstvu carinikov. Radi tega sta ga carinika napadla in hotela pretepati. Slučajno pa je bil civilist bolj močan in je enega, nekega B. Jarca vrgel tako silo ob tla, da si je ta zlomil desno roko. Rešilni oddelek ga je prepeljal v bolnico. Izgleda, da se je cela zadeva odigrala v znamenju vinskih duhov.

m Nemško petje. Gostilničar Glušič je nedavno prodal svojo gostilno na Koronki cesti znanemu radvanjskemu gostilničarju Anderlu. Z novim gostilničarjem se je udomačilo v prej slovenski restavraciji tudi nemško petje. O priliki včerajšnjega koncerta je nastal radi tega prepir, ki je končal z intervencijo policije. V svrhu preprečenja izgredov je policija do nadaljnjega prepovedala koncerte.

m Podjeten Slovenec. Te dni so zaprli v Curihi Slovenca Ivana Hudina, doma iz brežiške okolice. Možakar je vsekakor zelo podjeten. Po poklicu gospodski sluga, se je tekom časa marsikaj naučil, in danes uživa že mednarodni glas kot koljuf in tat. Pri mariborskem policijskem komisarijatu si je svoj čas na podlagi ponarejene domovnice izposioval potni list za inozemstvo ter odšel v Francijo. V Parizu je ukradel nekemu plemenitašu razno srebrnino v skupni teži nad 50 kg. S plenom je pobegnil v Švico, kjer so ga v Curihi izsledili in aretirali. Na podlagi potnega lista se je izdal za nekega Marche, in še le v Curihi so dognali njegovo pravo ime. Izročen je bil francoskim oblastem. Dognano je, da je bil radi tatvin in goljufij že večkrat predkaznovan.

m Kavarna v mestnem parku. Od danes naprej svira dnevno znana ciganska godba Roj-Ziga-kvintet. Začetek ob 20. uri zvečer. Pri lepem vremenu tudi v nedeljo popoldne od 16. do 18. ure.

m Zgubljeni predmeti. Od 1. do 30. sept. t. l. so bili priglašeni pri kr. polic. komisarijatu v Mariboru sledeči izgubljeni predmeti: zlata podolagasta zapesna ura 250 D; črna usnjata ročna torbica vsebujoč 600 D, ključ in razno; ženski si-vi jopič; SHS temporerna karta jž. 1; SHS temporerna karta drž. žel. za Slovenijo; temporerna karta avstr. železnice in legitimacija za drž. avstr. činovnika na ime Apelka Karl; črna usnjata denarnica z vsebino 200 D; denarnica z ru-dečega usnja z vsebino 207 D; zlata zaponka (broša) s tremi rudečimi kamni; črna usnjata ročna torbica z vsebino 2 usnjati črni denarnici in več ključev; rujava usnjata listnica z vsebino 125 D in dve sliki; zlata zaponka v obliki zvezde; rujava usnjata listnica z vsebino 75 D; zastavljalni list tuk. zastavljalnice; zavoj pletenine; 901 D, zavit v papirju; 4 ključi na verigi; zastavljalni list štey. 8874; zapesna verižica iz platina z več biseri; rujava usnjata ročna torbica z vsebino 260 K; rumena usnjata ročna torbica z malo denarnico; 200 D in zdravniško spričevalo dr. Jenkota; ročna torbica iz rujava stofe vsebujoča 160 K; črn ženski klobuk; meter modrega blaga za predpasnike; dvokolesna velika poniklana sesalka; svilen naglavna ruta; črna usnjata ročna torbica; črn svilen ženski dežnik; črna ženska ročna torbica vsebujoč 100 D; vijoličasta usnjata ročna torbica z brošo, 50 D in dr.; zlata broša z vijoličastim kamnom; rujava usnjata denarnica z 1 srebrno krono, 150 D in dvema listkoma in vzdigalnikom; rujava usnjata denarnica z vsebino 120 D, 1 zlata zapesna ura; zastavljalni list; temnordeča usnjata listnica z vsebino 600 D; rujava usnjata ročna torbica z vsebino: žepni robec in ogledalo; niklasta tobačna doza za smotke s svilnato podlago; usnjata listnica z vsebino 70 K in več legitimacij, srebrno pozlačeno zapesnost v obliki verižice z 14 modrimi kamenčki; temnosivi površnik; rujava usnjata denarnica z 2000 K; črna usnjata denarnica s 400 K; črna usnjata denarnica z manjšo svoto denarja; 2 zastavljalna listka in raznimi listi; ročna torbica iz rumenega usnja z 200 D; črna usnjata denarnica z 45 D in dva listka na ime Marije Krepek.

m Hotel Kosovo. Vsako soboto koncert. Podaljšana policijska ura. Izvrstna stara in nova vina. Dnevno čevabčiči po 1 D, različni po 3 D.

m Knjige, leposlovne in znanstvene, literarne vrednosti, v vseh jezikih, kupuje po najvišjih cenah vedno »Ljudska knjižnica« v Mariboru, Narodni dom I.

m Mestno kopališče je izven nedelje in ponedeljka vse dni v tednu odprto. Parna kopelj je ob sredah in petkih za dame, ostale dni za gospode. Občinstvo se opozarja, da mu v prvih kopelnih dneh ni treba čakati na kopelj. Kopališče je odprto od 10. ure do 19. popoldne, blagajna pa do 18.

Sokolstvo.

o Plesni tečaj Sokola v Mariboru. — Veselični odsek v Sokola v Mariboru otvori dne 9. t. m. v Zgornji mali dvorani Narodnega doma plesni tečaj za članstvo pod vodstvom br. Leskovarja. Tečaj se bo vršil vsak torek in četrtek od 20. do 22. ure. Ukovina 15 Din. na mesec. Zaključek tečaja tik pred Božičem. — Poučevalo se bo poleg običajnih plesov tudi vrsta modernih. Člani in članice udeležite se v obilnem številu in privabite tudi novega članstva! Prijave v nedeljo dne 7. t. m. od 11. do pol 13. ure v društveni sobi v Narodnem domu in v torek 9. t. m. v mali dvorani eno uro pred pričetkom pouka.

Narodno gledališče.

REPERTOIRE:

Ponedeljek, 8. okt. Zaprtó.
Torek, 9. okt. Zlatorog, izv. Otvoritvena glasbena predstava. (Gostuje gosp. Zdenko Knitti, član zagrebške opere).

—□—

»Zlatorog«. Opozarjamo na jutrajšnjo premijero opere »Zlatorog«, delo našega skladatelja Viktorja Parma. Ta opera je ena izmed najnovejših Parmovih glasbenih del in je imela, pred dvema leti vprizorjena, jako lep uspeh.

Pri premijeri »Zlatoroga« bosta navzoča skladatelj opere »Zlatorog« gosp. Viktor Parma in libretist gosp. Rihard Brauer, ki pride nalašč radi tega z Dunaja.

Abonement. Vsled izrednega zanimanja za letošnjo gledališko sezono, je gledališka uprava otvorila še peti abonement E. Ker je v abonementu E še več prostorov na razpolago (lepi parterni sedži in lože) opozarjamo cenj. občinstvo, da se v čim večjem številu abonira. Ponočno objavljamo, da se gg. abonentom cene med sezono ne bodo povišale, dočim bo morala uprava izvenabonentskim posetnikom v slučaju naraščajoče dražnje, cene temu primerno zvišati. Dalje bodo imeli gg. abonenti v raznih prilikah, t. j. pri odličnih gostovanjih, ki se bodo vršila izv. ab. primeren popust na vseh sedežih. V tem slučaju bo vedno posebno objavljeno v časopisu.

»Redoljubci«. V sredi t. m. se vrši premijera veseligrice v pet dej. »Redoljubci«, spisal Sterija Popovič. Režira Branko Tepavač.

—□—

George Dandin ali prevarjeni soprog. Režija: g. Kovič. Moliere je prijeten znane mariborskega gledališkega občinstva in George Dandin s svojo komično tragiko in ostrim žalcem proti plemstvu tudi. Koncem minule sezone je bil vprizorjen le dvakrat, zato je bilo docela prav, da so to starinsko, a še vedno mično šaloigro ponovili. O režiji g. Koviča in o posameznih vlogah smo že pisali povodom premiere; bistvene spremembe tokrat ni in sicer iz enostavnega razloga, ker ni bila potrebna. Vlogo nezveste žene Angelike je tokrat igrala ga. Bukšekova, ki ji je dala nekoliko markantnejšo potezo lokavosti in večjo podobo zrele ženske nego gđ. Kraljeva s svojo mladostnomehko interpretacijo. George Dandin g. Koviča se je — kolikor lahko sodimo po spominu — v nekaterih podrobnostih izpopolnil; zdi se, da je njegova figura tokrat enotnejša in bolj opijena, da ne vzbuja prigovora o karikiranju. Včeraj je bilo v gledališču premalo občinstva, zlasti premalo za tako poljuden in veder komad kot je Moliereov »Prevarjeni soprog«. Menda se ne motimo, če trdimo, da je temu krivo jesensko solnce, ki je zvalilo mnogo ljudi iz mesta. Letošnje razveseljivo število gledaliških abonentov nas namreč bodri k optimizmu in že začnemo verovati, da se širi tudi krog dramskega občinstva na veselje vseh, ki ljubijo pravo umetnost. Nemara pa »George Dandin« ni ravno najprivlačnejši za prve sezone dni. Ali pa ima občinstvo svoje muhe? Vsekakor je »George Dandin« v režiji g. Koviča tako zadet, kakor sploh more biti delo enake kakovosti in menimo, da se izplača zanimanje zanj.

I-us.

—□—

Zlatorog.

(Par informativnih besed k premijeri v Narodnem gledališču).

Viktor Parma je zapustil v svoji najnovejši operi »Zlatorog« (katero je komponiral od 1917—20. in ki je bila dozdaj vprizorjena na ljubljanskem odru 15krat v letu 1921.) starejši operni slog, pri katerem opera ni nič drugega kot 20—30 glasbenih točk, ki se vrstijo druga za drugo, skoro brez trdnjeje logične zveze. V tej operi se je držal skladatelj modernjšega sloga »leitmotivske« opere, ali ne tako striktno kot n. pr. Wagner v svojem »Ringu«, temveč je vpletel — v pravem razumevanju glasbenogledališke potrebe — tudi ves zaključnih točk, ki prav lepo izpopolnjujejo ostalo dejanje, katero izraža po večini leitmotivsko. — Markantnejše osebe in pojavi imajo svoj vodilni motiv, ki se ponavlja — po dramski potrebi seveda več ali manj

izpremenjeno — pri vsakem nastopu ali omenjanju teh oseb ali pojavov. Vsled tega postane cela opera mnogo bolj enotna, zaključena in logično zgrajena.

Parma kot prijatelj melodije in zaključene muzikalne forme ter v trdem prepričanju, da je najuspešnejši operni slog mešani, kjer se vodilni motivi menjavajo z zaključnimi točkami — slednjič se drže tega sloga s Puccinijem vred skoro vsi novejši operni skladatelji — se je torej držal tega sloga tudi pri svojem »Zlatorogu«. V boljše umevanje godbe bodi omenjeno, da so najkarakterističnejši motivi ti-le: Janezov, Jeričin, Zlatorogov, belih žen in Triglavski.

Od točk pa imenujemo v predigri lepo basovsko balado o Zlatorogu (»To, kar vem, povest je stara«) ter krasni duet Janeza in Špele, poln srca in melodije: »Vprašaj, dekle«.

Prvo dejanje otvarja ples in otroški zbor »Živela mati Katra, živela!« Pozneje pridejo lovci (zbor »Hura, hura, so strelci doma«), nakar sledi Janezova tenorska napitnica z zborom, posvečena domovini »Solčna brda te ob Soči«.

V drugem dejanju naj imenujem duet Janeza in Jerice: »Takšna kot si...« ter Jeričin samospjev »Pomlad! Kaj se z menoj zgodi?« Temu sledi muzikalno težki duet Jerice in Špele, ki slika njiju ljubosumnost. Benečanska trgovca zapoje melodično — buršikozno italijansko pesem »Viva Bacco, viva Amore!«, a dejanje se zaključuje z velikim finalom »Glej, ne bi smela se jeziti«.

Tretje dejanje se začne s plesom, pri katerem so namenoma vpleteni razni narodni jugoslovanski motivi: 14 deklet predstavlja triglavske cvetke, ki se ob jutranji zori prebujajo v bajnem triglavskem kraljestvu škrafov, rojenic in vil. Ples se zaključuje v veliki apoteozi na čarobni planinski raj.

Prednje vrstice naj služijo v orien-tacijo občinstva ter mu naj pripomorejo do čim boljšega razumevanja in poglavljenja v to lepo na narodnih motivih slo-nečo opero. Naj tudi pomagajo popolariziranju nekaterih točk, kakor zlasti dueta »Vprašaj, dekle« ali pa kvarteta »Viva Bacco, viva Amore!«

Prepričani smo, da bo uspela ta opera, kakor v Ljubljani, gotovo tudi v Mariboru in da mnogo ljudi ne bo šlo pogledat »Zlatoroga« samo enkrat.

Celjske vesti.

Celjsko mestno gledališče. V pefek, dne 5. tm. se je vprizoril pod režijo g. Železnika Strindbergov »Pelikan«. Psihološko in vsebinsko težka igra je doživela primerno razumevanje občinstva, a tudi igralci so se vsestransko potrudili. Zlasti ugajalo je zadnje dejanje s svojo lepo scenerijo in iluminacijo, ko gori hiša in je vse napolnjeno z dimom. Zahvala za to gre v prvi vrsti d. Dereaniju. V nedeljo, dne 7. tm. se je igral »Kozarec vode«, kakor v petek v nabito polni dvorani. V torek, dne 9. tm. pa priredijo člani ljubljanske opere gđ. Zika, g. Šimenc in kapelnik g. Neffat operni večer, ki obeta obilno umetniškega užitka.

Koncert vijolinkega virtuozu g. ravnatelja Saneina v Celju, ki se je vršil v četrtek, dne 4. tm. v mali dvorani hotela Union, je bil srednje dobro obiskan, a je nudi prvovrsten umetniški užitek. Izvajanje g. Saneina, ki je Celjanom že znan iz Zikovega kvarteta, je bilo v vseh točkah programa na umetniški višini. Zlasti je ugajal Bachov spev Air. Poleg tega se je igrala še Dvořakova Sonata v G-duru, D'Ambrosio, Serenada, Fibich, Poem, Grieg, Sonata v G-duru, Pugnani, Preludij in allegro ter Smetana, iz domovine. Občinstvo je umetnika opetovano burno aklamiralo. Na glasovirju je spremljala njegova soproga ga. Mirca Sanein dobro in s potrebno čustvenostjo.

Sport.

: Kolesarski klub »Perun« ima dne 9. tm. važno sejo. Za vse člane prihod obvezan.

: POLNP. Danes v torek 9. tm. ob 20. uri je plenarna seja. Udeležba vseh gg. je nujno potrebna.

: ISSK Maribor. Na sestanku igralcev v soboto dne 6. tm. je bil izvoljen kapetanom prvega nogometnega moštva g. Lenassi.

: SK Ilirija, Ljubljana: ISSK Maribor. Kakor smo zvedeli se vrše med te-

ma kluboma pogajanja za prijateljsko tekmo v Mariboru, pri kateri bi nastopilo kompletno prvo moštvo našega slovenskega prvaka iz Ljubljane. O terminu tekme še bomo poročali. Poroča se nam tudi, da nastopi Maribor v izboljšani a vzorni postavi. Nudila se bode tečaj v Mariboru po dolgem času zopet lepa disciplinarna nogometna tekma. — Občinstvo bo pa imelo s tem priložnost videti velike tehnične zmožnosti in druge vrline igralcev Ilirije, katera je dosegla v svoji popolnosti letos naravnost sijajne uspehe.

SV »Rapid« : SK Čakovec 3:1. Mariborski gosti so predvsi lepo igro ter zaslužen zmagali po ostri borbi. —

Gospodarstvo.

g Hmelj XXVIII. Brzozjavno tržno poročilo. Zatec, CSR 5. okt. 1923. Zelo čvrsto 3200—3450 čK za 50 kg. — XXIX. brzozjavno tržno poročilo: Zatec, CSR 6. okt. 1923. Viharno povzdigovanje hmelja cen — 80% prodanih cen 3500—3600 čK za 50 kg. — vsako uro rastoče cene.

g Prodaja vojaških skladišč v Mariboru. Dne 25. oktobra ob 11. uri se vrši v pisarni inženirskega oddelka Dravske divizije v Ljubljani ponovna javna dražba skladišč v Mariboru, Einspielerjeva ulica (Lagerhaus). Interesentom so pogoji na vpogled v imenovani pisarni in pri upravi skladišč v Mariboru.

g Uzanse lesne trgovine. »Jugoslovenski list« (Sarajevo) piše: Za trgovino z lesom, ki je v Bosni zelo razvita spričo njenih bogatih gozdov in napredujoče lesne industrije, še vedno nimamo izdelanih trgovskih uzans. Zato si je trgovska in obrtniška zbornica v Sarajevu nadela nalogo, da jih končno izdela. To njeno prizadevanje je v zvezi s funkcijami zborniškega razsodišča, ki je vedno preobloženo s spori, izvirajočimi iz lesne trgovine. Dubrovačka zbornica se ravna po uzansah tržaške borze, dočim se v Bosni ravna po boljši po dunajskih uzansah. Med dunajskimi in tržaškimi pa je velika razlika. Zato je nujno potrebno, da se te razlike našim prilikam primerno izenačijo in izpopolnijo. Tudi zagrebačka zbornica se bavi z osnovanjem enotnih uzans za vso državo. Zeleti bi bilo, da bi se ti načrti čimprej izvedli, kar bi znatno olajšalo trgovsko poslovanje v lesni trgovini.

g Dobava mesa. Dne 11. oktobra t. l. se bodo sklenile pri intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani in pri

komandi mesta v Ptuj, dne 12. oktobra t. l. pri komandah vojnega okruha v Mariboru in v Celju, dne 13. oktobra t. l. pri komandah mesta v Dolnjem Dravogradu in v Slovenski Bistrici direktne pogodbe za dobavo mesa za posamezne garnizije od dneva sklenjene pogodbe do konca decembra 1923. Predmetni oglašje v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

g Dobava moke. Pri intendanturi Savske divizijske oblasti v Zagrebu se bo vršila dne 16. oktobra t. l. tretja očetna licitacija glede dobave 200.000 kg krušne pšenične moke (tipa 80 odstotkov ali trgovskega). Predmetni oglašje v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Razno.

r Čudno praznoverje na Japonskem. Na Japonskem vlada še mnogo praznoverja. Tako se med drugim vsak pazi, da ne sede na še topli sedež, kjer je sedel prej kdo drugi. Tam so namreč prepričani, da bi prešle vse skrbi in nevolje, ki jih ima on, ki je prej sedel na stolu, na tistega, ki bi se vsedel še na topli stol. Zato vsak Japonec najprej brene stol z nogo, da na ta način uniči čarovnijo in še le potem sede.

r Nenavadna tožba. Znana češka primadona Ema Destinova je tožila neko pariško tvečko, od katere je dobivala razna sredstva za negovanje lepote, za odškodnino, ker je v sled nekega mizila za lase, ki ga je dobila od tvečke, v kratkem času izgubila svoje krasne lase. Kot glavno pričo navaja svojega impresarija, ki naj potrdi, da so pripomogli k njenemu uspehu poleg krasnega glasu v znatni meri tudi njeni bujni lasje. Zato zahteva 10.000 čK odškodnine. Proces vzbuja v Pragi veliko zanimanje.

Podpirajte Jug. Matico!

to je zaneslo tudi mene v Solun. Dopotoval sem bil na eni izmed korvet Njengaga Veličanstva.

IV.

Bil je krasen pomladanski dan, eden izmed prvih, kar smo se smeli prosto gibati po macedonskem Solunu — nedolgo po pokolju in tri dni po obešanju — ko sem se ob štirih popoldne ustavil pred zaprtimi vrati stare mošeje, da bi opazoval boj dveh čapelj.

Bilo je to v eni izmed ozkih ulic mohamedanskega dela Soluna. Borne hiše so stale na obeh straneh vijugaste ceste, ki je bila posipana s črnim prodeem. Oves je rasel med okamenjem in svežezeleno grmičje se je vzpenjalo po hišah tja do streh. Nebo je bilo čisto in modro; kako prijetno je bilo dihati v tem vlažnem zraku, polnem majniškega vonja!

Solunsko prebivalstvo je bilo še vedno sovražno tujcem; zato smo imeli povelje, da moramo nositi na ulici puško in popolno vojno opremo. Tuintam se je plazilo kraj zida nekoliko postav v turbanu, ali za molčečimi mrežami haremlikov ni bilo videti nobene ženske glave. Mesto je bilo kakor izumrlo.

Mislil sem, da sem popolnoma sam, zato sem občutil posebno čustvo, ko sem opazil blizu sebe za gosto železno mrežo teme človeške glave in dvojne zelenih oči, ki so strmele vame.

Oboje je bilo rjavo; za spoznanje nagubano; v očeh se je mešala odločnost z naivnostjo; dejal bi, da je to otročji pogled, tako je bil svez in mladosten.

Mlada žena je vstala in pokazala do pasu svojo postavo, zavito v turški plašč (feridže) z dolgimi, trdimi nabori. Plašč je bil iz zelene svile in je imel srebrne našive. Beli ovoj je skrbno zakrival glavo, da ni bilo moči videti ničesar razen čela in velikih oči. Oči so imele zeleni

Mala oznanila.

Pohištvo

lastnih izdelkov za spalne in jedilne sobe najceneje v zalogi. Sercer in drug, Vetrinjska ul. 2. 2175 30—5

Spretna stenotipistinja slovenskega in nemškega jezika popolnoma zmožna v govoru in pisavi išče službe v pisarni. Dopolni pod »Spretna« na upravnisti. 2207 3—2

Trgovski pomočnik, vojaščin prost, želi spremeniti mesto, gre tudi na deželo. Cenjene ponudbe na upravnisti »Tabora« pod »F. J.« Maribor. 2196 2—2

Fakturist, v elektrotehnični stroki izurjen, se v velikem podjetju takoj sprejme. Ponudbe je nasloviti pod »Fakturist« na upravo lista. 2217 2—1

Pouk v francoščini. Berta Schmid — Doubravsky, Sodna ulica 26/L, bivši sodni tolmač in državno preizkušena učiteljica jezikov, daje pouk v francoščini, pripravlja za maturo in državne izpite, poučuje začetnike, trgovsko korespondenco, ter oskrbuje prevode vseh vrst. 2184 3—3

Proda se skoraj nova oprema za spalnico iz hrastovega lesa, svetle barve, obstoječa iz dveh postelj, dveh nočnih omaric, dveh omar s zrcalom, psihe, umivalne mize z marmorjem in zrcalom, dveh stolov, treh tapetiranih foteljev in ene slike. Kje pove upravnisti. 2216

Zamenjam štirisočno stanovanje v parku za trisočno s kopalnico. Ponudbe pod »Balkon« na upravo »Tabora«. 2218

Iščem prazno sobo ali drug primeren prostor za spravljanje pohištva. Poizve se v upravnisti »Tabora«. 2221

Iz Italije in drugi, kateri želi kupiti hišo, vilo, posestvo, graščino itd. dobi pojasnila hitro in brezplačno. Pismene zahteve na upravo lista pod naslov »Kupim 10«. 2220 2-1

Spalna soba, omara za pred-sobo s predali, šivalni stroj in stenska ura na prodaj. Krekova ulica 8/III. nadst., vrata št. 11. 2209 2—2

Perilo za pranje se vzame na dom po znižani ceni. — Vprašati pri Marji Skrbinc, Strossmayerjeva ulica 3.

Zamenjava stanovanja. Stanovanje, obstoječe iz sobe in kuhinje, parket, električna razsvetljava, prtilje, sredini mesta, se zamenja s stanovanjem z dvema sobama in kuhinjo. Vprašati: Sodna ulica št. 25. vrata 2. 5—5

Iščem DEKLARANTA J. Pošinger : Lajtersberg Vila Korotan 2197

Traži se 2214
više prvorazrednih drov-rezbarskih pomočnika. — Josip Szep, rezbar, Osijek, Anina ul. 15.

NOGAVICE za dame in otroke kupite najceneje pri tvrdki 2166
Anica Traun Maribor, Grajski trg 1.

Iščem pisarniškega uradnika, veččega strojepisja in izvežbanega v zemljeknjižnih in izvršilnih zadevah. Plača po dogovoru. Nastop takoj. — Dr. Adam Ban, odvetnik v Ormožu. 2215

Prvorazrednu strojepisačicu

te perfektnu hrvatsku i njemačku stenografinju sa potpunim znanjem tih jezika, a po mogućnosti i francuskoga ili engleskoga traži uz dobru plaću veliko industrijsko poduzeće u Zagrebu. Ponude na: Poštanski prelinac 41, glavna pošta Zagreb. 2222

Največja izbira modnega blaga za dame in gospode

srajce
samoveznice
klobuki
čepice
nogavice
rokavice 2152 15

Angleško in češko SUKNO

za površnike
zimске suknje
plašče

SVILA
Crepe de China
v vseh barvah
svila za podlago

pleteno in volneno blago

Jumperi
svilene bluze

vedno najnovejšo in najboljšo blago pri

J. Karničnik

Gospodsk. ulica 15.

Ne pozabi naročnino!

Azijada.

PRVI DEL.
SOLUN.

Lotijev dnevnik.

I.

16. maja 1910.

... Krasno majniško jutro, krasno solnce, nebo brez oblakov... Ko so se obali približali tuji čolni, so krvniki končali svoje delo: šest obešenec se je pred množico gledalcev zvijalo v smrtnih krčih... Okna in strehe so bile polne gledalcev; turški dostojanstveniki so se z balkona smehljali prizoru, ki so mu bili navajeni.

Sultanova vlada ni imela visokih stroškov, da je bila postavila vislice; sohe so bile tako nizke, da so se boste noge obešenih dotikale zemlje. Njihovi skrivljeni nohti so rili po pesku.

II.

Obešenje je bilo končano, vojaki so se oddaljili in obešenci so ostali na morišču do solnčnega zapada, da so jih lahko ljudje videli. Šest enakomerno visečih trupel, šest glav z ogabnimi sledovi smrti in muke so se režalo pod krasnim solncem Turčije, med ravnodušnimi sprehajalci in skupinami mladih, molčečih žen v ozadiju.

III.

To usmrtilcev sta izsilili francoska in nemška vlada kot zadoščenje za uboj konzulov, ki je začetkom orientske krize vzbudil v Evropi toliko hrupa.

Vse evropske države so poslale v Solun impozantne vojaške oddelke. Anglija se je dala zastopati najštevilneje in

sij, podoben od iztočnih pesnikov opevanemu zelenemu odsevu morja.

Ta mlada žena je bila Azijada.

IV.

Azijada me je šrepa opazovala. Pred Turkom bi se bila skrila, toda gaur ni mož, temveč nekaj takega, kar si je vredno ogledovati, kolikor se ti ljubi. Zdela se je, da je bila presenečena, videč, da je eden izmed tujcev, ki so prišli na strahotnih železnih strojih ogrozat njeno domovino, docela mlad mož, čigar zunanost ne vzbuja v nji ne odpora in ne groze.

VI.

Vsi čolni našega ladjevja so že zapustili obalo, ko sem se vrnil na obrežje. Zelene oči so me popolnoma obvladale, dasiravno še nisem vedel, kakšen obraz se skriva za belim ovojem; trikrat sem prehodil prostor okoli mošeje s čapljami, ne vede, da je minila že cela ura.

Med menoj in to mlado žensko se je nakopičila visoka gora nemogočega. Nemogoče je bilo ž njo govoriti ali ji pisati; imel sem povelje, da po šestih zvečer ne smem v mesto, sicer pa le oborožen do zob; pričakovati je bilo, da tekom tedna zapustimo Solun in se ne vrnemo več, povrh vsega tega pa me je oviralo kruto nadzorstvo nad haremi.

Opazoval sem odhajajoče angleške čolne. Solnčna luč je polagoma ugašala. Neodločno sem obsedel pred neko turško kavarno.

VII.

Že v tem trenutku me je obkolila skupina ljudi; bilo je to krdelo mož, ki žive pod mljuni nebom na solunskih obalah, preživljajoč se kot čolnarji ali nosači. Hoteli so zvedeti, zakaj sem ostal sam na kopnem, upajoč, da bom nemara potreboval njihovih uslug.

V tej množici macedoncev sem opazil človeka s čudno brado, ki je bila razče-

sana v posamezne zvitke, kakor je to videti na najstarejših podobah v tej deželi. Sedel je pred menoj na zemlji in me gledal izredno zvedavo; moja obleka in zlasti škornji so ga očividno zanimali. Klanjal se je in se režal kakor angorska mačka, moleč nazven vrsto drobnih, kakor biser svetlih zob.

Njegova glava pa je bila zelo lepa in iz oči mu je prihajal prijeten sij, pričajoč o poštenju in inteligenci. Bil je rascapan in bos, golih nog in raztrgane srajce; toda čist je bil kakor mačka.

Ta človek je bil Samuel.

VIII.

Oboje bitij, ki sem se z njima danes sestel, je imelo v kratkem igrat zame jako važno vlogo; kdo pa bi mi takrat bil to povedal, bi me bil zelo osupnil. Ustoda je hotela da sta oba zapustila Solun in šla za menoj; bilo nam je sojeno, da preživimo zimo v Stambulu pod skupno streho.

IX.

Samuel se je končno osmell, izpregovoriti tistih par besed, ki jih je znal angleško:

»Do you want to go on board?« (Ali morate oditi na palubo?)

Nato je nadaljeval v sabiru: (Prepeljem te na svojem čolnu.)

Samuel je govoril v francoščini po dobrem narečju. V tem trenutku sem se spomnil, koliko bi se utegnilo doseči s pomočjo pametnega in pogumnega fant, govorečega razumljivi jezik, če bi ga bil uporabil za nesmiselni cilj. Sgar nejasni obrisi so v prenehanju plaval pred mano.

*) Sabir je mešanica romanskih jezikov v Levantu. (Dalje prihodnjik.)